

Raadsvoorstel

Onderwerp : Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Aalten 2040 vaststellen en besluiten tot tervisielegging, inclusief bijbehorende stukken

Portefeuillehouder : A. Walter

Thema Raadsprogramma : 1. Leefomgeving en Wonen

Global Goals

Aan welke Global Goals wordt bijgedragen:

Beslispunten

1. In te stemmen met de Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Aalten 2040, versie 28 juli 2026.
2. De Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Aalten 2040, inclusief bijbehorende stukken, ter inzage te leggen in de periode van 5 oktober tot en met 13 november 2026 en hiermee de mogelijkheid bieden voor het indienen van zienswijzen.

Waarom dit besluit nemen

Gemeenten moeten op grond van de Omgevingswet een nieuwe Omgevingsvisie vaststellen die voldoet aan alle eisen van de Omgevingswet. Op 24 februari 2026 is de gemeenteraad akkoord gegaan met het Voorontwerp van deze nieuwe Omgevingsvisie en met het daarin voorgestelde voorkeurscenario. De gemeenteraad heeft bij dat besluit het college opdracht gegeven het Voorontwerp integraal en gebiedsgericht te concretiseren in een Ontwerp.

Op 28 mei 2026 heeft het college de Ontwerp Omgevingsvisie vastgesteld en voor besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd. Dit was met de bedoeling dat deze besluitvorming zou plaatsvinden in de raadsvergadering van 7 juli 2026. Op 1 juni heeft de agendacommissie echter besloten deze besluitvorming over het zomerreces heen te tillen. Dit laatste betekent tevens dat vaststelling van de definitieve versie van de Omgevingsvisie pas kan plaatsvinden in de eerste helft van 2027.

Omdat in de versie van 28 mei 2026 nog een storende tekstuele fout is ontdekt m.b.t. het retentiegebied Bredevoort waardoor er onduidelijkheid ontstond, heeft het college besloten deze zin te verwijderen. Om deze reden heeft het college de (verder ongewijzigde) Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Aalten 2040 op 28 juli 2026 opnieuw vastgesteld en wordt deze versie ter besluitvorming aangeboden aan uw raad.

Wat is het bestaand beleid c.q. kader?

De Omgevingsvisie is één van de zes kerninstrumenten van het nieuwe stelsel van de Omgevingswet. Deze zes kerninstrumenten komen in de plaats van alle instrumenten uit het vorige stelsel, van de Wet ruimtelijke ordening. Voortaan werkt elke gemeente nog maar met één Omgevingsvisie en daarin moet o.a. al het vigerende beleid (en dan met name de opgaven, doelstellingen en ambities) op het gebied van de leefomgeving zijn samengevoegd, inclusief bindend beleid van hogere overheden. Bovendien gaat het daarbij ook om veiligheid en (brede) gezondheid.

De nu voorliggende Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Aalten 2040 is met grote nadruk uitsluitend een samenvoeging van al het vigerende beleid en in die zin dus een 'beleidsneutrale' omzetting van instrumenten uit het oude stelsel naar één van de nieuwe instrumenten uit het nieuwe stelsel. Anders gezegd: De Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Aalten bevat geen beleid dat niet al door de betreffende overheid formeel is vastgesteld. Dit geldt ook voor de gemeente Aalten.

Argumenten

- 1.1 Op 24 februari 2026 heeft uw raad ingestemd met het Voorontwerp van de Omgevingsvisie gemeente Aalten 2040. Deze stap was nodig omdat in de nieuwe Omgevingsvisie al het bestaande beleid van zowel 'hogere' overheden als gemeente Aalten moet samenkomen en dat was niet automatisch een integraal en samenhangend verhaal zoals de Omgevingswet dat vereist. Met de vaststelling van het Voorontwerp heeft de raad een duidelijke koers bepaald en daarmee richting gegeven voor de verdere uitwerking van de nieuwe Omgevingsvisie.
- 2.1 Op de voorbereiding om te komen tot een Omgevingsvisie die voldoet aan alle vereisten van de wet, is (conform artikel 16.26 van de Omgevingswet) afdeling 3.4 Awb van toepassing. Dit betekent dat de Ontwerp Omgevingsvisie (inclusief bijbehorende stukken) ter inzage gelegd moet worden voor een periode van minimaal 6 weken. Hiermee wordt de mogelijkheid geboden om zienswijzen in te dienen zoals artikel 16.23 van de Omgevingswet dit expliciet bepaalt.
- 2.2 Met het besluit van de agendacommissie om de besluitvorming over de Ontwerp Omgevingsvisie over het zomerreces heen te tillen, zal de definitieve versie van de Omgevingsvisie pas in de eerste helft van 2027 kunnen worden vastgesteld. Dat is later dan de streefdatum van 31 december 2026 die destijds gekoppeld aan de implementatie van de Omgevingswet landelijk werd genoemd. Het college heeft over de eventuele consequenties hiervan navraag gedaan bij het Informatiepunt Leefomgeving (IPL0) van Rijkswaterstaat. De reactie van het IPL0 van 2 juni 2026 is hieronder (cursief) weergegeven:

"De gevolgen zijn nergens vastgelegd maar kunnen op verschillende vlakken liggen. Enkele mogelijke gevolgen van een afwezige/onvolledige omgevingsvisie zijn:

1. Er kunnen knelpunten ontstaan bij het wijzigen van het omgevingsplan. Die wijziging moet worden onderbouwd met het gemeentelijk beleid voor de fysieke leefomgeving. Dat beleid staat in de omgevingsvisie.

2. Er kunnen knelpunten ontstaan bij het vestigen van voorkeursrecht. Artikel 9.1, Omgevingswet bepaalt dat een omgevingsvisie een grondslag is voor het vestigen van een voorkeursrecht. Tot het moment dat gemeenten een omgevingsvisie hebben vastgesteld kan een structuurvisie Wro als grondslag voor het voorkeursrecht dienen. Wij kunnen niet inschatten of dit ook mogelijk blijft nadat de datum van 1 januari 2027 is verstreken.

3. Zo nodig kan de provincie vanuit het interbestuurlijk toezicht ingrijpen. De provincie over het algemeen niet snel over tot de inzet van deze instrumenten. Er moet een 'interventieladder' worden doorlopen. Deze bestaat uit 6 stappen: van signaleren tot en

met het definitief toepassen van het instrument”.

Hierbij geldt voor het eerste genoemde punt, dat van knelpunten bij het wijzigen van het omgevingsplan (één van de andere zes kerninstrumenten van het nieuwe stelsel van de Omgevingswet) vooralsnog geen sprake zal zijn omdat gemeenten tot 2032 de tijd hebben gekregen voor het Omgevingsplan, hetgeen betekent dat er ook na vaststelling van de Omgevingsvisie in de eerste helft van 2027 nog voldoende tijd beschikbaar blijft om het Omgevingsplan volledig in lijn te brengen met de Omgevingsvisie.

- 2.3 Bijbehorende stukken die samen met de Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Aalten 2040 ter inzage moeten worden gelegd, zijn de door adviesbureau Haskoning opgestelde Omgevings Effect Rapportage (OER) en de Passende Beoordeling, welke deel uitmaakt van de OER. De Omgevingsvisie is ‘OER-plichtig’ omdat deze kaderstellend is. Aan het opstellen van de nieuwe Omgevingsvisie is van meet af aan dan ook een OER-traject gekoppeld, ook om daarmee relevante input te krijgen voor de visie zelf.

Op 28 mei is de Ontwerp Omgevingsvisie door het college vastgesteld, waarna adviesbureau Haskoning is gestart met het afronden van de OER. Deze is op 16 juli 2026 opgeleverd. De OER en de Passende Beoordeling zijn als bijlage bij dit raadsvoorstel gevoegd.

- 2.4 Op het moment dat de OER samen met de Ontwerp Omgevingsvisie ter inzage wordt gelegd, wordt de OER tegelijkertijd voor advies voorgelegd aan zowel Sociale Raad en de Commissie Omgevingskwaliteit van de gemeente Aalten, als aan de landelijke Commissie MER conform art. 16.39 en 16.40 van de Omgevingswet (een wettelijke verplichting dus). De reacties/adviezen van deze partijen kunnen mogelijk aanleiding zijn voor aanpassing van de definitieve versie van de Omgevingsvisie die in de eerste helft van 2027 aan uw raad ter vaststelling wordt aangeboden.

Kanttekeningen

Bij de vaststelling van het Voorontwerp Omgevingsvisie Aalten 2040 heeft uw raad het college opdracht gegeven om het voorkeurscenario uit te werken tot een Ontwerp Omgevingsvisie en daarbij een aantal specifieke uitgangspunten te hanteren:

1. Actieve betrokkenheid van ketenpartners en belangenorganisaties

Overeenkomstig de opdracht van uw raad zijn ketenpartners, belangenorganisaties en andere stakeholders dit voorjaar actief benaderd en in de gelegenheid gesteld om hun inbreng te leveren voor de Ontwerp Omgevingsvisie. De ontvangen reacties zijn betrokken bij de verdere uitwerking van de visie. Daarnaast zijn ook de eerder opgehaalde inzichten uit gebiedsgesprekken, dorpsontwikkelplannen, enquêtes en andere participatietrajecten opnieuw beschouwd en verwerkt. Hiermee is invulling gegeven aan de wens van uw raad om relevante maatschappelijke partijen actief te betrekken bij de verdere totstandkoming van de Omgevingsvisie.

2. Integrale en gebiedsgerichte benadering

De Ontwerp Omgevingsvisie is opgesteld vanuit een integrale benadering van de fysieke leefomgeving, zoals beoogd door de Omgevingswet. Opgaven op het gebied van wonen, economie, landbouw, natuur, klimaat, water, energie, mobiliteit, gezondheid, leefbaarheid en voorzieningen zijn niet afzonderlijk benaderd, maar in onderlinge samenhang afgewogen. Daarnaast is de visie nadrukkelijk gebiedsgericht uitgewerkt. Voor alle kernen, buurtschappen, bedrijventerreinen, overgangsgebieden en het buitengebied is inzichtelijk gemaakt welke kwaliteiten, opgaven, wensen en randvoorwaarden bepalend zijn voor toekomstige ontwikkelingen. Hiermee is uitvoering gegeven aan de opdracht van uw raad om de Omgevingsvisie integraal én gebiedsgericht vorm te geven.

3. Ruimte voor het oplossen van netcongestie

De raad heeft nadrukkelijk gevraagd ruimte te bieden aan het structureel meewerken aan het oplossen van netcongestie. In de Ontwerp Omgevingsvisie is daarom expliciet opgenomen dat

de beschikbare energie-infrastructuur een sturende factor vormt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Daarnaast wordt ruimte geboden aan de uitbreiding en versterking van energie-infrastructuur, energieopslag, slimme energiesystemen, congestiemanagement en lokale energiegemeenschappen. Daarmee biedt de Ontwerp Omgevingsvisie beleidsmatig ruimte om, waar nodig en passend binnen de kwaliteit van de leefomgeving, medewerking te verlenen aan maatregelen die bijdragen aan het verminderen van netcongestie en het toekomstbestendig maken van het energiesysteem.

4. Luchtkwaliteit en geluid

Uw raad heeft bij de behandeling van het Voorontwerp gewezen op het ontbreken van specifiek gemeentelijk beleid voor luchtkwaliteit. Deze constatering is als zodanig juist. De Omgevingsvisie voorziet echter niet in het vaststellen van afzonderlijke sectorale beleidsnota's, maar in het integraal beschrijven van de gewenste ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Zowel luchtkwaliteit als geluid maken daarom onderdeel uit van de integrale afwegingen en ontwikkelingen in de Ontwerp Omgevingsvisie. Daarmee zijn deze onderwerpen inhoudelijk wel degelijk meegenomen in de visie, ook al beschikt de gemeente op dit moment niet over eigen lokaal beleid voor deze thema's, maar volgt gemeente Aalten de wet- en regelgeving van hogere overheden.

5. Status van bestaand beleid

Uw raad heeft gevraagd inzicht te geven in de blijvende status van bestaande beleidsdocumenten op het moment dat de Omgevingsvisie in werking treedt. De Omgevingswet gaat uit van een stelsel met een beperkt aantal kerninstrumenten, waaronder de Omgevingsvisie, programma's en het Omgevingsplan. De Omgevingsvisie vormt vanaf vaststelling (eerste helft 2027) het strategische en integrale kader voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Nieuw beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving wordt vanaf dan in beginsel niet langer als afzonderlijk beleid(sdocument) ontwikkeld, maar krijgt een plaats binnen de Omgevingsvisie, de daaruit voortvloeiende programma's en/of het Omgevingsplan.

Voor de bestaande beleidsdocumenten geldt dat het college voorafgaand aan de definitieve vaststelling van de Omgevingsvisie een afzonderlijk overzicht aan uw raad zal voorleggen, waarin per document wordt aangegeven of dit:

- volledig opgaat in de Omgevingsvisie;
- voorlopig van kracht blijft als uitwerkings- of uitvoeringsdocument;
- op termijn wordt vervangen door een programma of het Omgevingsplan;
- dan wel wordt ingetrokken.

Hiermee wordt invulling gegeven aan de wens van uw raad om inzichtelijk te maken welke betekenis bestaande beleidsdocumenten behouden nadat de Omgevingsvisie in werking treedt.

6. Uitvoering motie 'Ruimte voor toerisme'

Naast de hierboven genoemde uitgangspunten uit het raadsbesluit van 24 februari 2026 heeft het college bij de uitwerking van de Ontwerp Omgevingsvisie tevens uitvoering gegeven aan de door uw raad -op dezelfde datum aangenomen- motie 'Ruimte voor toerisme'. In deze motie heeft uw raad het college verzocht om bij de uitwerking van de Omgevingsvisie ruimte te creëren voor gematigde groei van toeristische en recreatieve ontwikkelingen en daarbij passende ruimte te bieden aan agrotourisme, met aandacht voor landschappelijke inpassing en versterking van natuur en biodiversiteit.

Deze uitgangspunten zijn verwerkt in de Ontwerp Omgevingsvisie. Daarbij is nadrukkelijk gekozen voor een koers die ruimte biedt aan kwalitatieve toeristische ontwikkelingen die bijdragen aan de leefbaarheid, de economische vitaliteit van het buitengebied en de kwaliteit van de leefomgeving. De visie biedt ruimte voor vernieuwende vormen van recreatie en toerisme, waaronder agrotourisme en andere initiatieven die passen bij de schaal, identiteit en kwaliteiten van gemeente Aalten. De Ontwerp Omgevingsvisie kiest daarbij nadrukkelijk niet voor onbeperkte groei, maar voor een benadering waarbij toeristische ontwikkelingen alleen wenselijk zijn wanneer zij bijdragen aan brede welvaart, landschappelijke kwaliteit,

natuurwaarden, biodiversiteit en een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Daarmee sluit de visie aan bij de door uw raad gewenste koers van gematigde groei met behoud van karakter.

De verdere uitwerking van deze beleidsrichting wordt vooruitlopend op de vaststelling van de nieuwe Omgevingsvisie parallel alvast opgepakt.

Conclusie

Het college is van oordeel dat met de voorliggende Ontwerp Omgevingsvisie uitvoering is gegeven aan de inhoudelijke opdracht die uw raad op 24 februari 2026 heeft meegegeven. De raad behoudt vanzelfsprekend de mogelijkheid om bij de behandeling van de Ontwerp Omgevingsvisie te beoordelen of de gemaakte keuzes voldoende aansluiten bij de door de raad gewenste koers en om daarover richtinggevende uitspraken te doen. Die zullen dan worden meegenomen naar de definitieve versie van de Omgevingsvisie die in de eerste helft van 2027 ter vaststelling aan uw raad wordt voorgelegd.

Daarnaast constateert het college dat de Ontwerp Omgevingsvisie uitvoering geeft aan de door uw raad aangenomen motie 'Ruimte voor toerisme' van 24 februari 2026 en ruimte biedt voor kwalitatieve toeristische ontwikkelingen passend bij de schaal en identiteit van gemeente Aalten.

Is er draagvlak voor dit besluit?

In alle processtappen zijn uw raad (o.a. via de raadswerkgroep), het college van B&W en het MT/DT steeds bijgepraat en geïnformeerd. Over de nieuwe Omgevingsvisie zijn uitgebreid gesprekken gevoerd, zowel intern met (beleids-)medewerkers als met inwoners en andere belanghebbenden. Hun input is vastgelegd en meegenomen.

Op basis van het (openbare) besluit van het college van 28 mei 2026 is de Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Aalten 2040 beschikbaar gesteld aan eenieder. Dit uiteraard met de kanttekening dat uw gemeenteraad hierover nog een besluit moet nemen.

Tijdens vier bijeenkomsten in de eerste week van juni is de Ontwerp Omgevingsvisie nog op hoofdlijnen toegelicht aan inwoners. Daarbij is aangegeven dat technische vragen over de Ontwerp Omgevingsvisie gesteld kunnen worden via omgevingsvisie@aalten.nl, of rechtstreeks aan projectleider. Ook is nadrukkelijk aangegeven dat politiek-bestuurlijke vragen aan college en/of raad gesteld moeten worden.

De Omgevingsvisie blijft (ook na vaststelling) een dynamisch document dat periodiek zal (moeten) worden bijgesteld. Ook dat zal dan in overleg met belanghebbenden en uiteraard uw raad gebeuren.

Wat zijn de financiële consequenties van dit besluit?

N.v.t.

Hoe en met wie wordt er gecommuniceerd over dit besluit?

Onze gebiedspartners (dorpsbelangenorganisaties, betrokkenen en belangstellenden) informeren wij via de nieuwbrief en email, waarbij ook de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen onder de aandacht wordt gebracht. Evenals de data van behandeling door uw raad waaronder de mogelijkheid tot inspreken in de beeldvormende raad van 8 september 2026.

Onze regiogemeenten, provincie Gelderland, Waterschap Rijn en IJssel en andere verbonden partijen en uitvoeringsorganisaties worden geïnformeerd over de ter inzagelegging.

Gelijktijdig met de ter inzage legging worden de Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Aalten 2040 en de OER (incl. foto van de leefomgeving en passende beoordeling) voor advies voorgelegd aan zowel

de Sociale Raad en de Commissie Omgevingskwaliteit van de gemeente Aalten als aan de landelijke Commissie MER.

Wat gaat er gebeuren na dit besluit?

Wat gaat er gebeuren?	Wie gaat het doen?	Wanneer?
Ter inzage leggen van de Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Aalten 2040 inclusief bijbehorende stukken in de periode van 5 oktober tot en met 13 november 2026. De eventuele zienswijzen beoordelen/verwerken in de definitieve versie van de Omgevingsvisie die in de eerste helft van 2027 ter vaststelling aan uw raad wordt voorgelegd. Uw raad wordt tussentijds geïnformeerd over eventuele zienswijzen en de beoordeling hiervan via de hiervoor geldende procedure.	Ambtelijke organisatie	Tweede helft 2026, eerste helft 2027.

Bijlagen

1. Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Aalten 2040 versie 28 juli 2026.
2. Samenvatting reacties van derden op het Voorontwerp Omgevingsvisie gemeente Aalten 2040.
3. OER (Omgevings Effect Rapportage, versie 16 juli 2026, opgesteld door Haskoning), inclusief Passende Beoordeling.

Aalten, 28 juli 2026.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Aalten,

drs. A.J.M. Gildhuis
secretaris/algemeen directeur

mr. A.B. Stapelkamp
burgemeester